

IVANA GIBOVÁ

Text
ALEXANDER BALOGH

Fotografie
MÁRIA PINČÍKOVÁ

Ivana Gibová získala Hlavnú cenu Nadácie Tatra banky
v kategórii Literatúra za autorstvo poviedkového komixu
Eklektik Bastard.

MÔJ ŽIVOT JE
PRESNE TAKÝ,
AKÝ MÁ BYŤ

Ak sa spätne dívam na svoje knihy, určite by som nič neurobila inak, hovorí Ivana Gibová. Prečo aj? Ved' každá z jej doterajších prozaických kníh si získala uznanie odbornej i čitateľskej verejnosti. Posledná z nich, *Eklektik Bastard*, je podľa nej zo všetkých štyroch úplne najslobodnejšia a najvtipnejšia. Myslí si, že písanie poézie je oveľa ťažšie ako písanie prózy, a jej najväčšou inšpiráciou je Blaho Uhlár.

ALEXANDER BALOGH

Na zadnej strane obalu vašej knihy *Eklektik Bastard* uverejňujete slovníkové výklady oboch pojmov tvoriacich jej názov. Vnímam to ako záverečnú bodku hravosti, ktorá je prítomná v celej knihe, ale nedá sa vylúčiť ani dôvod, že pre niekoho to pri prvom stretnutí s knihou môže byť aj vítaná pomôcka. Mysleli ste to aj takto alebo o takého „nevzdelaného“ čitateľa nemáte záujem?

IVANA GIBOVÁ

Prvotná motivácia bola, že som nechcela na zadnej strane mať taký ten štandardný úryvok z textu alebo životopis autorky či nejakú anotáciu, lebo to veľmi nemám rada. A tak som sa snažila vymyslieť niečo iné a tieto slovníkové definície sa mi zdali celkom vtipné. Nad tým, že by to mohla byť aj pomôcka, som sa ani nezamyslela. Určite som to nemyslela ako podcenenie akéhokoľvek čitateľa. A či mám alebo nemám záujem o vzdelaného alebo nevzdelaného? Nezamýšľam sa nad tým, mám záujem o každého svojho čitateľa a som rada, ak niekomu stojí za to si tú knihu prečítať, kúpiť.

AB

Akú rolu hrá budúci čitateľ pri vašom písaní? Nemyslím teraz na nejaké nadbiehanie v záujme komerčného úspechu knihy, to určite nie je váš prípad, ale či napríklad máte vyšpecifikovanú skupinu čitateľov, o ktorej pri tvorbe uvažujete?

IG

Úprimne povedané, čitateľ nehrá pri mojom písaní vôbec žiadnu úlohu. Nemyslím na neho, keď píšem, lebo keby som mala myslieť na všetkých potenciálnych čitateľov, musela by som prispôbiť svoje písanie vkusu ich všetkých, a to nie je úplne možné. Takže nemám ani nejakú vyšpecifikovanú skupinu čitateľov, na ktorú by som myslela. Píšem tak, ako je to mne prirodzené, a myslím si, že ak si to nejakého čitateľa nájde, tak je to fajn, a ak to nejakému čitateľovi nevyhovuje, tak je to tiež fajn. Ved' každý má právo na to, aby vnímal veci cez vlastný vkus, a nie každému musí, samozrejme, vyhovovať spôsob môjho písania. A myslím si, že takto je to úplne v poriadku.

AB

To sa dostávame k otázke, ktorá hojne sprevádza všetky recenzie a texty o knihe *Eklektik Bastard*, a tou je otázka generačnej výpovede. Protagonisti či protagonistky sú vašimi generačnými spolupútnikmi, ale myslím si, že každá postava je jedinečná a asi by sa nemal jej postoj automaticky zovšeobecňovať na „generačnú výpoveď“. Alebo sa mýlim?

IG

Nemýlite sa, určite je to tak. Ja som pri písaní tých postáv nemala vôbec ambíciu vypovedať za nejakú generáciu alebo nejakú všeobecne hovoriť za akúkoľvek skupinu ľudí. Skôr som možno chcela hovoriť o veciach, ktoré sledujem vo svojom okolí, ktorými sa zaoberajú, áno, aj ľudia môjho veku, ale zároveň aj množstvo ľudí odo mňa oveľa mladších aj oveľa starších. A myslím si, že mnoho vecí a mnoho problémov, o ktorých v tej knihe píšem, sa týka akejkoľvek generácie. Vlastne mi to potvrdilo aj to, že moji dvadsaťroční priatelia sa na tom bavili rovnako ako moji priatelia sedemdesiatroční.

AB

V knihe sa pertraktujú témy starnutia najmä v súvislosti s viac či menej vydarenými vzťahmi. Myslíte si, že toto sú kľúčové témy vašej generácie, resp. sú vypuklejšie než u iných generácií?

IG

Úplne si nemyslím, žeby to boli kľúčové témy, vypuklejšie možno sú v tom zmysle, že generácia tridsiatnikov, alebo takých 30- až 40-ročných sa aktuálne možno trochu neskôr začína zaoberať témou založenia rodiny alebo tým, že žiť v páre je nevyhnutné. Samozrejme, že naši rodičia sa takýmto vecami zaoberali v omnoho mladšom veku než my. Pre ľudí môjho veku je zásadnejšie vybudovať si kariéru alebo mať nejaké zázemie a až potom sa zaoberať tým, že je možno načas založiť si rodinu alebo žiť v nejakom stabilnom partnerskom zväzku. Navyše, v našej generácii je dosť vypuklé aj to, že ľudia sú úplne bez akýchkoľvek problémov single. Takže ak sa bavíme o vzťahoch, tak si myslím, že to je kľúčová téma pre akúkoľvek generáciu, ale skôr v tom zmysle, že kedy a ako do toho vzťahu vstúpiť a nakoľko vážne ho brať. My, súčasní tridsiatnici, to vnímame tak, že na to je čas.

AB

Keďže sa v knihe veľa hovorí o partnerských vzťahoch - mierne odbočím od knihy do života - je ideálny partner skôr objekt budúci, očakávaný, pomerne presne zadefinovaný alebo je častejší prípad, že niekto spočiatku „bežný“ sa časom stane ideálnym? Pravda, odpoveď môže byť aj taká, že často býva zvykom, že sa partner ideálnym zdá, potom sa stane bežným a nakoniec žiadnym. Je to tak nejak?

IG

No, neviem veru, ako to je, toto je asi veľmi individuálna záležitosť. Ja si nemyslím, že existuje ktokoľvek, kto by sa dal nazvať ideálnym. Možno je to skôr o takej prvotnej idealizácii toho človeka, s ktorým chceme žiť, alebo je možno jednoduchšie si povedať, že budeme ignorovať jeho chyby, ale potom v nejakom dlhšom trvajúcom vzťahu je práve zásadné nejaké tie nedostatky rešpektovať. A vôbec, vzťahy sú asi o vzájomnom rešpekte a neviem odpovedať na to, či sa partner zdá na začiatku ideálnym, potom bežným a nakoniec žiadnym. Nemám túto skúsenosť, lebo nepoznám nikoho ideálneho, ešte som takého človeka nestretla.

AB

Vďaka svojim dielam ste už výrazným ženským hlasom v slovenskej literatúre, ale určite by som vás nezaraďoval do tej klasickej škatuľky ženskej literatúry. Minimálne v tejto knihe určite nestojíte bezpodmienečne vždy na strane žien, takže predstaviteľky feministického hnutia z vás asi nemajú radosť...

IG

Myslím si, že asi viacero ľudí alebo možno aj hnutí zo mňa nemá radosť, ale keby som písala tak, že myslím na to, kto z toho bude alebo nebude mať radosť, tak by som z toho nemala radosť ja. Nevieť, či nestojím bezpodmienečne na strane žien, nestojím bezpodmienečne na ničej strane ani v reálnom živote, ani v tejto knihe.

AB

Ak na chvíľu odbočíme od literatúry, ako sa v každodennom živote staviate k problémom súvisiacim s predošlou otázkou?

IG

Samozrejme, že ma irituje, ak sú ženy akokoľvek znevážované, obťažované, podceňované, na druhej strane si myslím, že ak niekomu niečo prekáža bez ohľadu na to, akého je pohlavia, tak sa má voči tomu rázne ohradiť. Nemám rada, ak sa zo žien umelo vytvárajú nejaké chudinky, ktoré nie sú schopné sa samy o seba postarať, naopak, myslím si, že práve to ich stavia do

pozície, v ktorej sú vnímané ako podceňované. Takže je to o ľudskosti, bez ohľadu na pohlavie by sa ľudia mali k sebe správať pekne, možno som v tomto idealista, ale takýto svet si predstavujem. A nemyslím si, že preto, že žena je takzvané slabšie pohlavie, je bezpodmienečne nutné vždy stáť na jej strane. Poznám osobne niekoľko mužov, ktorí sú či boli tyranizovaní, a tiež sú v tomto smere obeťami. Väčšinou ide, pravda, o psychické týranie, ale myslím si, že dôsledky nie sú o nič menšie. A ešte by som k tejto otázke chcela povedať, že pri spojení toxická maskulinita ma ide poraziť a dvíha ma zo stoličky.

AB

Svet hrdinov vašej knihy je svetom postkomunistickým, nezaťaženým osobnými skúsenosťami z totalitného režimu. Čo je pre vás hlavným informačným zdrojom o minulom režime, orálna história blízkych či aj cudzích ľudí, alebo umelecké diela reflektujúce predošlú dobu, či priamo spoznávanie autentickej tvorby z tých čias?

IG

V podstate asi všetko spomenuté, určite orálna história blízkych je taký najintenzívnejší zdroj, napríklad moja babka v tomto smere je studnica informácií. Samozrejme, sú to aj umelecké diela, veľa som čítala, aj texty, ktoré reálne vznikali pred rokom 1989, takisto som pozerala pomerne veľa dokumentov. História ma baví, takže som sa aj týmto obdobím v rámci štúdia zaoberala intenzívnejšie. A tiež cez kapely, ktoré som počúvala, som sa dostávala k tomu, v akom období vznikali tie skladby a prečo bolo vtedy také zložitá fungovať, tvoriť. Asi najväčším zdrojom záujmu o toto obdobie boli české undergroundové kapely alebo česká literatúra, ktorú som začala čítať tak v pätnástich či šestnástich rokoch.

AB

Dokázali ste už v ranej mladosti sama siahnúť po kvalitnej knihe alebo ste mali niekoho, kto vás včas správne nasmeroval?

IG

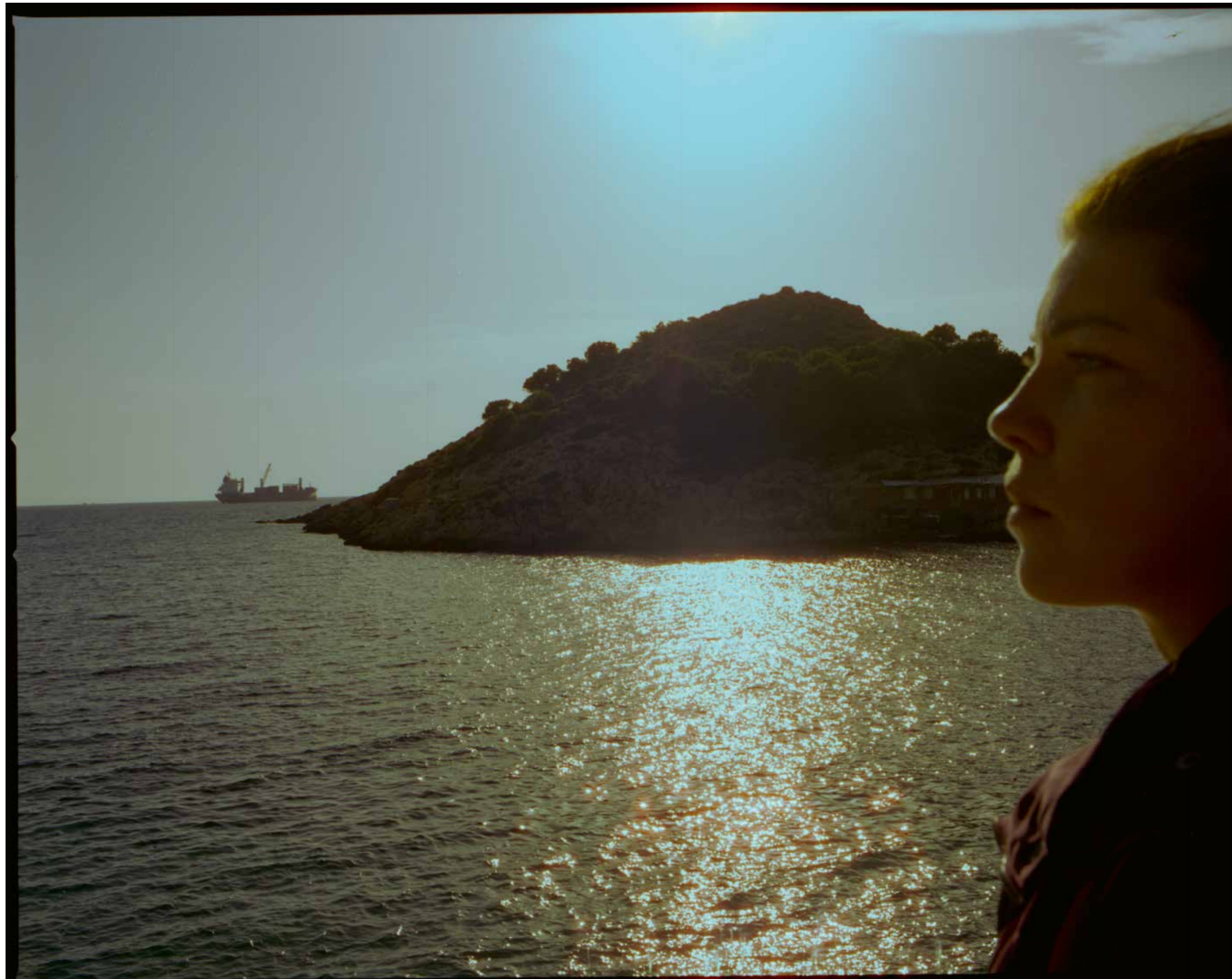
Konkrétne napríklad k tej českej literatúre som sa dostala cez priateľov, ktorí mi ju odporúčali, požičiavali knihy, Hrabala, Kafku, v puberte som mala veľmi rada Jáchyma Topola, a tak to nejako súviselo aj s tou hudbou a s výtvarným umením, ktoré som sledovala, odkedy sa pamätám. Bola som pomerne autistické dieťa, takže keď sa iné deti hrali na dvore, ja som chodila do knižnice a v ranom veku som v podstate prečítala celú knižnicu u nás na Sídlišku 3 v Prešove. Takže ten vkus sa mi nejako vyformoval, zistila som, čo ma baví, čo je dobré a čo nie, ale, samozrejme, že sa to nejako v priebehu rokov ďalej vyvíjalo, aj podľa toho, akých ľudí som stretla. Na strednej škole som sa konečne dopracovala aj k slovenskej próze, no a na vysokej, keď som študovala literatúru, som si ten vkus už akosi vybrúsila a vtedy som už vlastne vedela, čo je pre mňa kvalitná kniha, čo chcem čítať, akých autorov preferujem.

AB

Ktorí tvorcovia vás najviac formovali? Predpokladám, so zreteľom na výraznú prítomnosť humoru a irónie vo vašej tvorbe, že to budú autori, ktorí nemuseli byť vyslovenými humoristami, ale mali zmysel pre odstup, nadhľad, schopnosť nebrať sa smrteľne vážne. Je to tak?

IG

Samozrejme, je to tak, mám veľmi rada, keď sa ľudia neberú príliš vážne ani v živote, ani v tvorbe. Humor, irónia a odstup, to sú všetko veci, ktoré sú mi veľmi

blízke, takže v tomto smere ma formovali, pokiaľ ide o slovenskú literatúru, Balla, Vilikovský, poviedky Pištanka a Taragela. Samozrejme, nedám dopustiť na Ilfa a Petrova, ich *Dvanásť stoličiek* alebo *Zlaté teľa* sú knihy, ktoré môžem čítať dvetisíckrát a aj tak sa na nich budem smiať. Zároveň mám rada aj taký ľudský prístup, keď je cítiť za tvorbou nejakého človeka, napríklad zbožňujem poéziu Mily Haugovej aj Milu Haugovú ako takú, je to úžasne inšpiratívna žena, v mnohých ohľadoch. Pokiaľ ide o divadlo, je to Uhlárova Stoka, Blaho je pre mňa veľkým vzorom umeleckým i ľudským, obrazom toho, že je možné byť konformným, stádovitým človekom, zachovať si čistotu a nesprenveriť sa nikdy vlastným ideálom - aj napriek mnohým obštrukciám. Ak by som to mala veľmi zjednodušene povedať, Blaho Uhlár je moja najväčšia inšpirácia.

AB

Má to obdobu s vašim písaním?

IG

Je to veľmi podobné, ako keď sa snažím písať veci, ktoré sú akoby nejakým mimo mojej autokorekcie, ktoré ako keby vychádzali od niekoho iného, neviem odkiaľ a cez mňa iba prechádzajú. Toto veľmi dobre vystihol Milo Janáč, on to nazýva diktát, a to je presne to: že nie vždy to písanie a akákoľvek tvorba je závislá od toho, že človek, ktorý to ide urobiť, si povie - a teraz si sadnem a napíšem to a to. Veľakrát sa to iba tak nejak stane. A toto mám na písaní úplne najradšej, keď zažívam takéto stavy, že vlastne ani neviem ako, a pol hodiny búšim do klávesnice alebo píšem po papieri a vylezie zo mňa nejaký text, ktorý nebol mnou nejak regulovaný, konštruovaný, skrátka nejak sa stal.

AB

A potom tam čakám aj tých, ktorí nejdú ďaleko za drsným slovom, vulgarizmom. Vy sa im v knihe naozaj nevyhýbate, niekde sa bavíte tým, že ich napíšete a potom prečiarknete, ale tak, aby boli predsa len čitateľné. Spoliehate sa na intuíciu, ktorá vám pomáha nájsť hranicu, aby vulgarizmus nebol samoučelný?

IG

No, myslím si, že nik z menovaných sa vo svojej tvorbe vulgarizmom nevyhýba, skôr naopak, ale vôbec ich nevnímam ako samoučelné, a o to sa snažím aj pri vlastnom písaní. Myslím si, že v súčasnosti nie je úplne možné použitím akýchkoľvek drsných výrazov alebo tabuizovanej lexiky šokovať. Ale snažím sa ustrážiť si tú hranicu, aby to naozaj v texte neskĺzlo k verbálnej exhibícii alebo aby to neboli samoučelné akože šokujúce výrazy, ale aby boli funkčné. Som zástancom toho, že ak postava má byť uveriteľná, aby mne samej nešušala papierom, tak musí mať lexiku, ktorá odráža jej myslenie, život, fungovanie v určitej skupine ľudí, a tento typ lexiky je v podstate veľmi vhodný prostriedok na zafinovanie postavy.

AB

Tento istý fór ste použili aj pri opakovanom identifikovateľnom prečiarknutí svojho priezviska, navyše, mihne sa tam aj Ivana. Je to návnada, aby si čitateľ myslel, že sa dozvedá niečo z vašej autobiografie alebo je to opäť tá vaša hravosť?

IG

Je to len bohupustý vtíp, ide o to, že ak si tam robím srandu z iných ľudí, prečo by som si neurobila aj zo seba? Myslím, že by nebolo fér sa nejak vyňať z toho,

Myslím si, že v súčasnosti nie je úplne možné použitím akýchkoľvek drsných výrazov alebo tabuizovanej lexiky šokovať. Ale snažím sa ustrážiť si tú hranicu, aby to naozaj v texte neskĺzlo k verbálnej exhibícii...

že keď už je niekto terčom môjho akože humoru, tak prečo by som ním nemala byť aj ja sama?

AB

V originálnej grafickej úprave knihy hrajú významnú rolu aj vaše kresby, nakoniec kniha je predstavená ako poviedkovo-komiksové dielo. Niekedy je to skutočne komiksová kresba posúvajúca dej, ale niekedy „len“ kresba, dokresľujúca povahu postavy či situácie.

IG

Pokiaľ ide o menšie kresby, to bola viac-menej intuitívna záležitosť, keď sa mi tam niečo hodilo a mala som pocit, že teraz by tam mohol ísť obrázok. Tie väčšie komiksové celky som zamýšľala tak, že sa dajú čítať ako jeden rozkúskovaný príbeh v obrazoch, čiže je to akoby ďalšia poviedka, ktorá sa realizuje len v tejto obrazovej podobe. Konkrétne je to poviedka o Ivane, ktorú tie postavy vyskytujúce sa v texte neustále komentujú, sledujú, vidia, a ja som to mienila tak, aby ju aj ten čitateľ iba videl, ona sa v tých textových častiach „fyzicky“ vôbec nevyskytuje.

AB

Keď sme pri spomínaní na minulých tvorcov, nemôžem nevysloviť meno Tatjany Lehenovej, ktorej prvá básnická zbierka a v nej báseň *Malá nočná mora* vyvolala koncom 80. rokov škandál v oficiálnych literárnych kruhoch. Mladá autorka si trúfla verejne siahnuť na tabuizovaný sex a vzťah muža a ženy predstavila telesne, radostne a s potešením z detailnej fyziologickej obnaženosti. Vtedy to bolo u nás úplne výnimočné, dávnejšou lastovičkou v tomto smere bola legendárna poviedka Dušana Mitana *V električke*, občas sa

Knižka *Eklektik Bastard* je úplne najslobodnejšia zo všetkých štyroch a myslím si, že aj najvtipnejšia. A asi najviac oslobodená od vecí, ktoré ma spočiatku zväzovali, s každou ďalšou knihou to „branie sa vážne“ čoraz viac opadávalo.

na knižnom trhu mihlo niečo „odvážne“ v prekladoch, ako bol Millerov *Obratník Raka*. Viete si čisto hypoteticky predstaviť seba a svoju tvorbu v tých cenzurovaných časoch?

IG

Čisto hypoteticky si viem predstaviť absolútne čokoľvek, ale naozaj si netrúfam povedať, ako by to aj so mnou ako človekom, aj s mojou tvorbou vyzeralo. Možno by som bola veľmi konformná, konvenčná, učesaná, neviem, je to veľmi jednoduché povedať si, áno, som typ človeka, ktorý by sa absolútne rovnako, bez akejkoľvek autocenzúry vyjadroval aj v 80. rokoch, ale naozaj to nedokážem objektívne posúdiť. Rada by som bola takýmto človekom, ale zároveň mi je jasné, že by to tak nemuselo byť. Apropó, podľa môjho názoru Millerov *Obratník Raka* je totálna exhibicionistická sračka.

AB

Vyštudovali ste literárnu vedu, asi často dostávate otázku, nakoľko jej štúdium a získané vedomosti ovplyvnili vašu tvorbu? Vlastne by sme mohli prejsť k stručnej charakteristike všetkých štyroch vašich doterajších kníh.

IG

Áno, túto otázku dostávam pomerne často. Štúdium, samozrejme, ovplyvnilo do veľkej miery aj moju tvorbu, aj to, akým spôsobom som začala čítať knihy. Tým, že som získala aj nejaké teoretické vedomosti o literatúre, je najviac ovplyvnená asi prvá kniha *Usadenina*, ktorú som písala počas vysokej školy, a vtedy som bola pomerne fascinovaná postmodernou a písala som na túto tému aj diplomovú prácu. No a s každou ďalšou knihou som sa posúvala k nejakému vlastnému spôsobu vyjadrovania, že už to neboli len také vtipy a jazykové hry, konštrukty, ale tá próza sa stávala, aj keď neznášam toto slovo, viac autentickou, akoby tá výpoveď išla nejako viac zo mňa. Aj som sa začala ako autorka nejako profilovať, brúsiť tú svoju poetiku, takže myslím si, že *Bordeline* je oproti *Usadenine* v tomto smere veľmi odlišná kniha a práve sa posúva k možno už vážnejším témam aj vážnejšiemu spôsobu spracovania tých tém. Posledná knižka *Eklektik Bastard* je úplne najslobodnejšia zo všetkých štyroch a myslím si, že aj najvtipnejšia. A asi najviac oslobodená od vecí, ktoré ma spočiatku zväzovali, s každou ďalšou knihou to „branie sa vážne“ čoraz viac opadávalo.

AB

Ako sa spätne dívate na svoje knihy, urobili by ste teraz niečo inak?

IG

Určite by som nič neurobila inak, všetko, čo v minulosti vzniklo, bolo presne také, aké vtedy mohlo a malo byť, a práve preto, že som prvú knihu napísala tým spôsobom, akým som ju napísala, som sa mohla posunúť k trochu inému pohľadu na písanie, nájsť si svoju vlastnú cestu. Podľa mňa všetky texty, čo som napísala, by som v dobe ich vzniku nevedela napísať lepšie či inak, takže z hľadiska akéhosi „autorského vývoja“ si myslím, že každá z tých kníh je nejakým spôsobom dôležitá. Ale hlavne, ja sa ani nezaobieram takými vecami ex post, či by som niekedy mohla niečo urobiť lepšie pred desiatimi rokmi a podobne, sú to veci uzavreté. Zaobieram sa vecami, ktoré píšem teraz, a tak je to asi aj okej, však vydané knihy už aj tak neprepišem. (Smiech.)

AB

Mnohí autori začínali básničkami, či už uverejnenými, alebo len takými tajnými. Istý český autor sa vyjadril, že on začínal na básňach v próze, pretože je to krátke a nemuselo sa to rýmovať. Ako je to u vás s poéziou?

IG

Ja som sa tiež v nejakých 14 - 15 rokoch snažila zaoberať poéziou, možno aj z tých dôvodov, ktoré uvádzate. Našla som tie veci nedávno, čítala som si ich, a možno aj preto, že som bola spočiatku čitateľkou českej literatúry a počúvala české kapely, tak som aj tie básne písala v češtine. Neboli až také katastrofálne, ako som čakala, ale rozhodne ani také, že by som bola teraz na ne nejako pyšná, a už vôbec by som ich nechcela publikovať. Ale ako stretnutie so svojimi začiatkami to bolo fajn. Hoci s odstupom času si myslím, že písanie poézie je oveľa ťažšie ako písanie prózy.

AB

Ako absolventku literárnej vedy vás nelákalo stať sa dvojdomou autorkou ako napríklad Stanislav Rakús, ktorý píše aj literárno-teoretické diela, aj úspešnú beletriu?

IG

Spočiatku áno, keď som začala študovať na doktorandskom štúdiu, ktoré som napokon nedokončila, mala som túto ambíciu, ale nedokončila som ho práve preto, že ma tá ambícia časom opustila, pochopila som, že to asi nie je práve to, čomu by som sa chcela venovať. Myslím, že literárno-teoretické práce by mali písať práve ľudia ako Stanislav Rakús, ktorého prácu si veľmi cením, a cením si ho aj ako človeka, a nemali by sa do toho púšťať takí polodiletanti, ako som ja.

AB

Aký máte názor na takzvanú literárnu prevádzku na Slovensku, vydavateľské stratégie, festivaly, čítačky, grantovú politiku či ocenenia? Ako vidíte aj z týchto aspektov výhody či nevýhody štatútu spisovateľa na voľnej nohe?

IG

Vedela by som na to obširne reagovať, ale skúsím to zostručniť. Pokiaľ ide o nejakú grantovú politiku, štipendiá a podobne, to sú veci, ktorým som sa veľmi dlho usilovala vyhýbať, ale nakoniec som sa rozhodla, že na to asi nie je dôvod, keďže stále mám dojem, že si dokážem ustrážiť, aby som sa nedala na každoročnú produkciu kníh len kvôli tomu, že môžem získať nejaké štipendium. Dost ma irituje, ak k tomu niektorí autori pristupujú takto, to sa mi bridí a snažím sa neskĺznuť k takýmto praktikám. No a pokiaľ ide o festivaly, čítačky a podobne, myslím, že svoje publikum tieto akcie majú, som toho živým dôkazom, celé leto som strávila chodením po takýchto podujatiach, kde som bola často prekvapená, koľko ľudí to zaujíma. A musím povedať, že celé leto som z honorárov za tieto akcie viac-menej vyžila. Z tohto hľadiska je to pre spisovateľa na voľnej nohe veľmi fajn, lebo iba z publikovania kníh, honorárov a tantiém sa vyžiť nedá. Samozrejme, stále musím robiť aj nejakú normálnu prácu. A ocenenia? Veľmi si ich vážim, lebo ma to motivuje, v neposlednom rade je významná aj finančná odmena, nepopieram. Takže jednou vetou - vidím to pomerne pozitívne.

AB

Vraví sa, že po vydarenom debute je skutočným potvrdením kvality druhá kniha. Vy sa môžete pochváliť, že každá z vašich štyroch kníh bola úspešná a ocenená. Dovoľte preto možno trochu nemiernu otázku - neskrížili vám rýchle úspechy tak trochu životné plány?

IG

Či som sa nechcela najskôr vydať a mať štyri deti a potom písať knihy, ktoré budú oceňované? :) Nie, môj život je presne taký, aký má byť, a som veľmi vďačná za to, že je taký, aký je.

AB

Čo by ste ako spisovateľka najradšej počuli na svoju adresu?

IG

Nad týmto som sa nikdy nezamýšľala, ale keď sa pýtate, vychádza mi, že všetko, čo by som kedy chcela počuť, som už počula, a síce od svojich kolegov spisovateľov, ktorých si vážim. Konkrétne Rišo Pupala mi napísal na túto moju poslednú knihu vetu: Nikto nepíše tak ako ty. Čo si myslím, že je veľká vec, najmä keď je to od človeka, ktorého považujem za jedného z najlepších slovenských prozaikov. A takisto Vlada Ballu, ktorý napísal, že toto je kniha roka, možno aj mnohých rokov, a zároveň sa vyjadril, že málokto tú knihu chce mať vo svojej knižnici, ale túto áno. Tak to boli pre mňa veľké pocty. A nielen preto, že prišli od ľudí, ktorých si cením, vo všeobecnosti aj akékoľvek ohlasy od čitateľov, neznámych ľudí, ktoré mi prichádzali, ma veľmi tešili, keď písali, že im hovorím z duše a že sa veľmi bavili. V podstate nič iné autor nemôže chcieť než to, že čitatelia sú s knihou natoľko spokojní, že im stojí za to dokonca to dať autorovi na vedomie. Napísať mu, že je to dobrá kniha. To ma mimoriadne teší.

IVANA GIBOVÁ (1985) vyštudovala slovenský jazyk a literatúru na FF Prešovskej univerzity. Povedky a vedecké práce publikovala v literárnych časopisoch Romboid, Rak, Enter, ako aj v slovenských a zahraničných literárnovedných zborníkoch a na konferenciách. Knižne debutovala zbierkou poviedok *Usadenina* (2013), niektoré poviedky boli preložené do nemčiny a angličtiny. Novela *Bordeline* (2014) sa stala predlohou inscenácie Divadla Stoka a pražského divadla Nekroteatro. Ďalšou knihou bola *Barbora, boch & katarzia* (2016), ktorá bola nominovaná na Cenu Anasoft litera, získala cenu René Anasoft litera gymnazistov a bola nominovaná na Cenu Jána Johanidesa za najlepšiu prózu autora do 35 rokov. Vyšla aj v českom preklade. V roku 2020 jej vyšla komiksovo-poviedková kniha *Eklektik Bastard*, nominovaná na Cenu Anasoft litera.

Eklektik Bastard

Sarkasticky ladené príbehy knihy *Eklektik Bastard* písané formou poviedkového komiksu vychádzajú zo života súčasných tridsiatnikov žijúcich v Bratislave. Spoločne, aj keď každý sám, prežívajú internetovú dospelosť, hoci nemali internetové detstvo. Autorka bujaro píše a čitateľ sa bujaro smeje, dokiaľ nezistí, že tu ide o dôležitú veci. A potom... potom sa smeje ďalej. Pretože tu nič netreba brať príliš vážne - ani sám život! *Eklektik Bastard* s humorom rozpráva o frustráciách, seberealizácii, nadváhe, starnutí, práci v korporáciách a single živote po tridsiatke. Oslobodzujúca kniha, v ktorej zdanlivo neplatia žiadne pravidlá. Miešajú sa v nej žánre, témy, vedomá povrchnosť s intuitívnou hĺbkou. Slová jemné aj drsné občas nahrádzajú komiksové obrázky, postavy rôznych mladých žien sa zlievajú do jednej... Jediným pravidlom je tu štýl - literárny i životný.

Vydalo Vydavateľstvo Vlna/Drewo a srd v roku 2020. Grafický dizajn © Samuel Čarnoký

Bol júl, smiali sa, on tým spôsobom, ktorý mu odhaľoval časť chrupu, ona si zapisovala jeho vety na poličku nad posteľou, smial sa aj na tom, že si píše po nábytku, ale z druhej strany sa nesmiel, lebo tvorila hodnoty; odkladala si všetky jeho vypadnuté vlasy a všetky jeho žuvačky lepila na poličky; za každé stretnutie jedna, malo ich byť štyridsaťosem, ale nebolo. „Dúfam, že neskončím na polici ako ďalší bývalý, si totiž vo mne a vôbec neviem prečo,“ povedal, lenže ona vsutku nemala predstavu, kde inde by mohol skončiť, keď na tej polici už začal.

Nepýtala sa nič, načo by sa pýtala, v prestávkach ho nechala rozprávať, hoci on mal ten dar rozprávať a nič nepovedať; nechala ho a kým rozprával, ona premýšľala, aký je toto zvláštny typ zdržanlivej kopulácie a že jediné, čo ju zakaždým mrzí, je to, že ho zas poriadne nepretiahla, zo strachu, že jej umrie v posteli; bol to akýsi absurdný prejav netušila čoho; Vavro mal cez šesťdesiat, keď s ním spávala, ani jeho nechcela zničiť, ale voči nemu nikdy nič také nepociťovala, nikdy jej nenapadlo, že by mohol skolabovať akurát pri nej v posteli, možno preto, že Vavro nebol latentne submisívna osobnosť, možno preto, že Vavra si nevedela predstaviť, ako doma perie aj žehlí.

Bol august, pani hrala hry na mužovom telefóne, už mala dobre dlhého hadíka, bola asi v leveli sedem, keď zrazu prišla nadmieru necudná správa od akejsi flandry; pani to rozladilo, tak toto teda nie, konfrontovala muža, muž priznal, ale keby sa ho spýtala, čo sa mu na flandre páči, nevedel by povedať. Možno zadok?

Pani chcela s flandrou hovoriť, zavolala jej: „Môžeš sa naňho láskavo vysrať?“ spýtala sa a tykala jej a vtedy sa flandra vzbúrila a navzdory tomu, že kludne mohla povedať áno a vôbec nič by sa nestalo, z trucu povedala: „Nie!“

Prečo to naozaj povedala? Nevieme a ani flandra sama nevedela. Ale azda nie preto, že potrebovala počúvať o životných trampotách starého uja.

~~Ona sa jej nechcela naňho láskavo vysrať, ale pani bola s flandrou najmä v kôžu zvieratka, flandra to jej bolo celkom jasné, možno ani si ho nechcela pripustiť, možno si to tak počítala, že sa na flandru, lenže ona nechcela naňho s flandrou zrazu zablúdiť, ale flandra to nechcela povedať.~~

Flandra si vygumovala z nábytku všetko, čo povedal, odstránila žuvačky, schválne si tam písala vety iných ľudí, ale vôbec jej to nepomáhalo, aj tak stále vedela, že pod nimi sú jeho vety, vety, ktoré si pamätala, vety, ktoré ju v tom mikrobyte obklopovali bez ohľadu na to, či boli niekde zaznamenané, pamätala si aj tak všetko; jeho pohyb hornou perou, spôsob, akým držal cigaretu bez filtra, vždy jednu z tých posledných na svete, ktoré sa závrtnou rýchlosťou míňali, z ktorých dokonca v zopár ráz i ona sama doma v noci čosi minula; nie preto, že by nemala iné, ale preto, že vlastne asi chcela, aby sa minuli. V debate o falických symboloch vôbec nešlo o falické symboly. Išlo o spôsob, akým kto artikuluje veci do sveta. Ach, keby flandra vtedy vedela, že všetko, čo ona píše, on číta úplne inak.

Bol september, flandra šla po námestí, bola veselá, možno si aj spievala, v kabelke mala dve Gitanesky, tie posledné dve z letiska v Marakéši; chcela mu ich nechať u Márie Mrázovej

v krčme na bare, lenže keď tam prišla, Mária Mrázová jej povedala, že on tam už bol, pýtal si sa, či mu tam fľandra niečo nenechala; Maja povedala, že o ničom nevie a že možno sa tam fľandra zjaví večer, on ju chytil za rameno, za ľavé rameno, a povedal: „Dobre, to nič, prídem inokedy.“

Až do tejto chvíle si fľandra myslela, že je naozaj všetko v poriadku, že jedného dňa, hocikedy, raz, si po tie cigarety príde a potom ich s plezírom vyfajčí kdesi v Nórsku alebo v Maďarsku alebo v Patagónii, keď tam pôjde chytať ďalšie ryby. Dovtedy bola presvedčená aj o tom, že Mária Mrázová naozaj existuje, aj že celý svet existuje, ale potom Mária Mrázová povedala: „A mal členku.“ A fľandre v tej chvíli nič na svete nepripadalo absurdnejšie než fakt, že mŕtve zvieratko malo na hlave členku; bolo to švihnuté a zároveň prirodzené, bolo to niečo, čo mohol kdejaký náhodný okoloidúci, hocikto, kto ho v ten deň stretol na ulici, vidieť, ale fľandra jediná to nevidela, ona, čo si to ako jediná na svete bola schopná predstaviť bez toho, aby to kedykoľvek videla. V tom momente sa vesmír scvrkol v čosi bez tvaré, v neforemnú bodku, žuvačku na poličke, v tej chvíli fľandre došlo, že žiadna Mária Mrázová na svete nemôže existovať; ba čo viac, možno ani fľandra sama neexistuje ani žiadne zvieratko, že to len fľandra azda čosi imaginárne adresuje akémusi imaginárnemu mŕtvemu zvieratku do akéhosi imaginárneho mŕtveho vesmíru, ktorý tiež neexistuje, a tým pádom napokon neexistuje ani to imaginárne peklo, v ktorom je tma, chlad, pracovná doba a nemôže sa tam fajčiť a ktoré pre fľandru predstavovalo jedinú istotu, jedinú možnú lokalitu s akým-takým potenciálom. Fľandra uvidela realitu v celej jej debilnosti a zbytočnosti, v celej jej

imaginárnosti, ktorá nás asi zachraňuje, ale aj tak nikdy nič nezmení na veci, na tej veci, že z hľadiska večnosti sme aj tak všetci bez pointy a to jediné, čo nám zostane, sú útržky, zbytočnosti, žuvačky a vety, poznámky na nábytku typu „on mal členku a ja som to nevidela!“ Celý fľandrin svet sa zredukoval na „on mal členku a ja som to nevidela!“ a fľandra zrazu vedela, že na tom sa už nikdy nič nezmení, a zároveň veľmi jasne a veľmi bolestne pochopila, že je to úplne jedno.

Potom bol október a fľandra mala narodeniny. Aj veľakrát predtým už mala narodeniny, ale tieto boli špeciálne. V to ráno sa zobudila o pol druhej poobede a nemala doma cigarety, mala len dve Gitanesky, ktoré nechcela vyfajčiť, znechutene šla do jediného otvoreného obchodu vzdialeného asi päť kilometrov a tam si kúpila kečup so stéviou namiesto cukru, lebo potrebovala vychudnúť na kosť a tým demonštrovať pred svetom aj pred sebou samou svoje utrpenie, aj keď to bolo celé vlastne bezpredmetné, lebo fľandra už od septembra vedela, že nežije v naozajstnej realite, ale len v akejsi pofidérnej simulácii vesmíru, kdesi, kde sa vyrábajú fejkové stéviové kečupy, na mieste, ktoré nemá vyústenie, ktoré nemá ani koniec, nemá výsledok, na mieste, kde sa donekonečna točí v tej istej situácii a keď sa z nej vytočí, drbne ju to neomylnne späť a naservíruje rovnakú situáciu, len nie v modrom, ale v ružovom, alebo žltom, alebo špenátovozelenom či v najhoršom prípade hnedom a v tom už zostane nafurt. („Dovoľte si to.“) Cigarety si nekúpila, doma si spravila fejkové chleby vo fejkovom vajci a poliala ich fejkovým kečupom z fejkovej stévie a keď ich akože jedla, jediné, čo cítila, bola chuť Gitanesky prifarbená trochu chuti

mentolovej žuvačky. Mala dojem, že sa sama stáva žuvačkou; prečo by nie, keď on sa stal členkou.

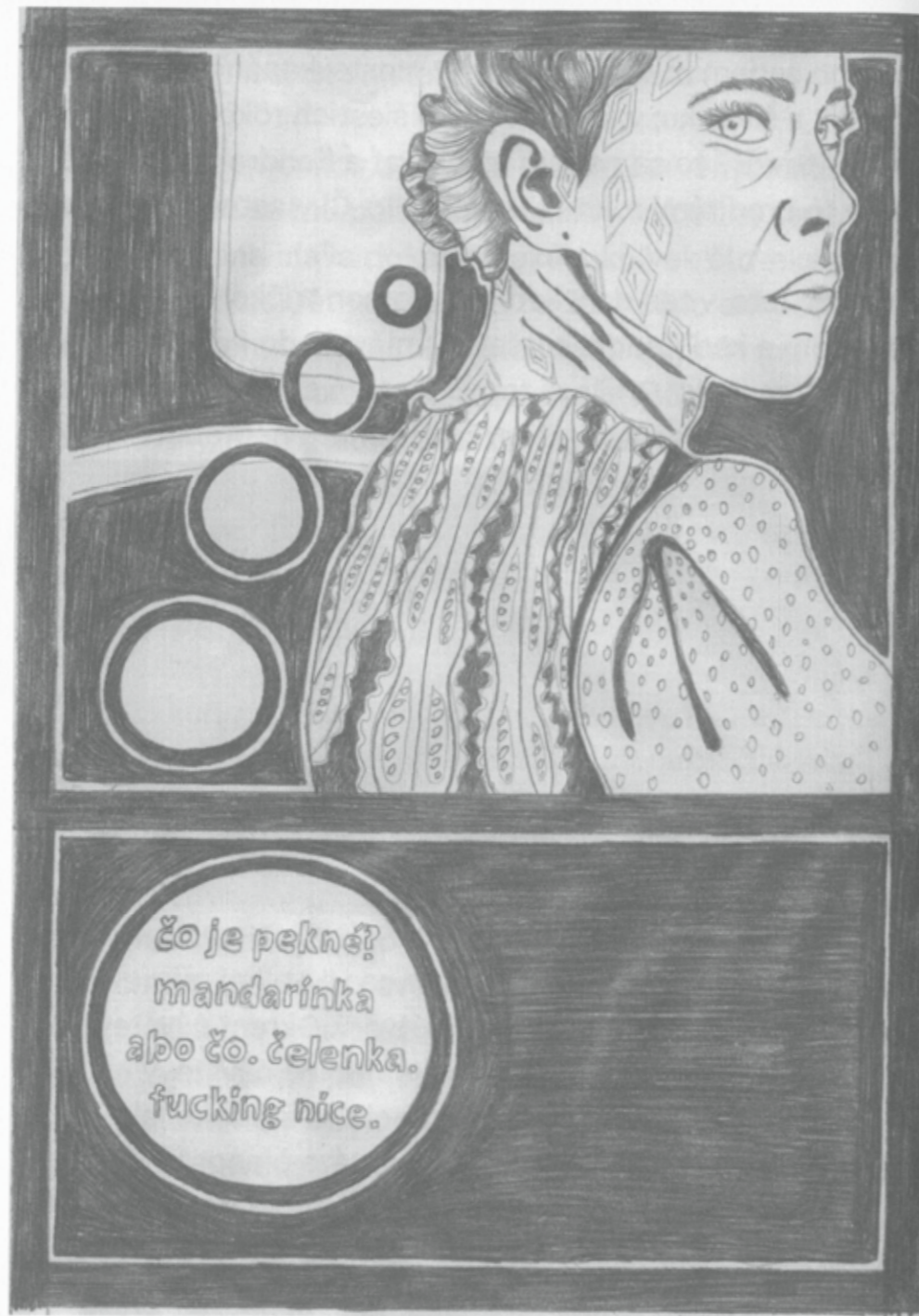
Mesto sa zmenilo na súvislú záľahu červených áut, členiek a mužov, ktorí sa mu podobali, niekedy to boli aj ženy, bolo to jedno, flandrina hlava dokázala akéhokoľvek človeka premeniť naňho, hoci tisíckrát myslela na to, že možno ani nešlo oňho, že tam vtedy mohla stretnúť kohokoľvek a trepnúť mu tú istú vetu, že prečo práve on, ale preto on, pretože nič sa nedeje len tak z ch*ujoviny. Pred piatimi, šiestimi alebo možno siedmimi rokmi bola flandra na krste nejakej knihy, hral tam vtedy taký basák, čo sa jej v detstve páčil a veľmi sa podobal na zvieratko, poznal sa s autorom, tak tam hral, a vieme, ako to je na takých podujatiach, potom všetci popíjali a tláčali a basák sa s flandrou ocitol pri jednom stole a ani to nebola náhoda, lebo sa fixovali pohľadmi, odkedy flandra vošla do miestnosti. Prekecali celý večer, basák mal vtedy tiež asi šesťdesiat a tiež veľmi nepil, ale vtedy ešte ani flandra, bola to jedna z tých situácií, keď je všetko jasné, keď im tá katastrofa obom visí nad hlavami a oni ju celkom jasne vidia, vedia si predstaviť dôsledky, ale zároveň si veľmi plasticky vedia predstaviť aj to, čo im predchádza, lenže flandra sa nikdy v takýchto situáciách nevedela správať sebazáchovne, vlastne nikdy v nijakých situáciách to nevedela, ale basák to vedel, a preto jej niečo po polnoci vzal ruku, pobožkal ju spôsobom, akým jej ju nikto nikdy predtým ani potom nepobožkal, pozrel jej do očí a povedal: „Jarmilka, ty si pre mňa veľmi nebezpečná žena. Strašne by som chcel, aby nám ta katastrofa spadla na hlavu, ale viem, že by mi to rozjebalo život. Mám rád svoju ženu a toto jej nemôžem urobiť. Ani tebe. Ani sebe.“ Flandra a basák

sa už nikdy potom nestretli, respektíve flandra ho o päť, šesť alebo možno sedem rokov raz zočila v meste, kapáneček sešiel, mal ruksačik a šiltovku; v šesťdesiatich šiestich rokoch mal tyrkysovú šiltovku – to sa nedalo ignorovať a flandra bola vskutku šťastná, že to pred tými rokmi tak dopadlo. Či vlastne nedopadlo.

Lenže v to leto, v ten deň, keď mal Roman tričko s Morrissonom a keď flandra rozšafne vplávala do Pajzlu to dopadlo celkom inak: „Prišla si tam, kde som sa práve nachádzal pomerne náhodou, a spýtala si sa, či by som ťa nepretiahol.

Bol október a na flandrinej pokožke sa vo veľkej miere začali formovať nepekné zrohovatelé útvary. Okrem návštev dermatovenerológie sa nezmohla na žiadne iné návštevy, jej spoločenský život skončil, jej existencia sa zredukovala na obsedantné natieranie sa masťami, no táto činnosť neprinášala efekt; stala sa korytnačkou či krokodíлом alebo čím; Zvieratkom. Keď prišla na kontrolu na kožné, doktorka zvrátila čelo a lupou jej sledovala kožu. „To neni pekné,“ povedala.

Fľandra sa vrátila od kožnej v depresii, na terase vypila kávu, poľutovala sa, prečítala články o pozitívnych vplyvoch morskej soli na pokožku, kúpila si letenku, v priebehu mesiaca spakovala všetky svoje veci vrátane krabičiek s vlasmi a žuvačkami, zniesla ich do pivnice, prenajala byt a s tromi gaťkami, jedným tričkom a padákovým klzákom odletela na juh Španielska a lietala a lietala, až kým to všetko nevylietala. Nieže zvieratko. Zverifikuj sa!

Paraglajdista vymanévroval z nejakej veternej vlny, potočil sa a plynulo pristál na pláži pár metrov od nej, bol to starý ujo, ale nie taký, že šesťdesiat, bol naozaj starý, spakoval padák do ruksačika, vypakoval uterák a hodil sa do piesku, posmejkával sa a pospevoval si a potom sa pozrel na fľandru, zamával jej a z ruksaku vytiahol fľašu prosecca. Fľandra ju s ním na slnku vypila a potom šli kúpiť ďalšiu, cestou našli rozladený klavír a paraglajdista na ňom zahral spamäti Chopina, fľandra mala tyrkysovú sukňu s jablkami a bordové tričko bez podprsenky, ľahla si do piesku, pila prosecco a pozerala do slnka a paraglajdista hral spamäti Chopina a Jarmila zrazu vedela, že už znova môže byť marec aj že tentoraz už ani nebude pľuhavý, vedela, že sa môže vrátiť do mesta čeleniek a červených áut, a čelenky ani autá si už nebude všímať, bude sa tešiť zo svojej hladkej opálenej pokožky, najkrajšej v strednej Európe.

Bol typický júnový bratislavský piatok, ľudia na Nedbalovej popíjali, Socečka somroval okolo Vanesy a recitoval budhistické mantry. V krčme oproti sedeli dve ženy, Jarmila si všimla, že jedna je pekná a druhá lesba. A potom si všimla, že po ulici kráča zvieratko a v prvej chvíli ju skoro ~~j*oblo~~, ale v druhej vôbec ~~nej*oblo~~, lebo si povedala – no a? Zvieratko Jarmilku nevidelo, sadlo si k druhému stolu, však ani nečudo – zvieratko poznalo flandru, nie Jarmilku, ale Jarmilke nedalo, pristúpila k druhému stolu:

„Tak fajčiť si neprestal. A prostata čo, v poriadku?“

„Ide to. Pokožka?“

„Vidíš.“

...

„Sľúb mi, že nikdy nebudeš nosiť šiltovku.“

„Nebudem.“

„A vyhrň si ľavý rukáv, prosím ťa,“ povedala ešte a on si vyhrnul ľavý rukáv a stále to tam bolo, ale už to vôbec nebolo také. Teraz povie – rád ťa vidím, pomyslela si. „Rád ťa vidím,“ povedal a Jarmila si všimla, že sa jej na ruke začína tvoriť hnusná červená jazva a potom ďalšia a ďalšia a ešte ďalšia. A ako jazvy pribúdali, tak fejkové zvieratko mizlo. „Pani, to čo máte za hnusnú voňavku! Hlava ma z nej bolí. Chodte inde!“ skríkol nejaký cudzí chlap. Po ulici prešiel Jamrich.

